

Finansijska tržišta

Prof.dr Maja Baćović

28/02/2019.

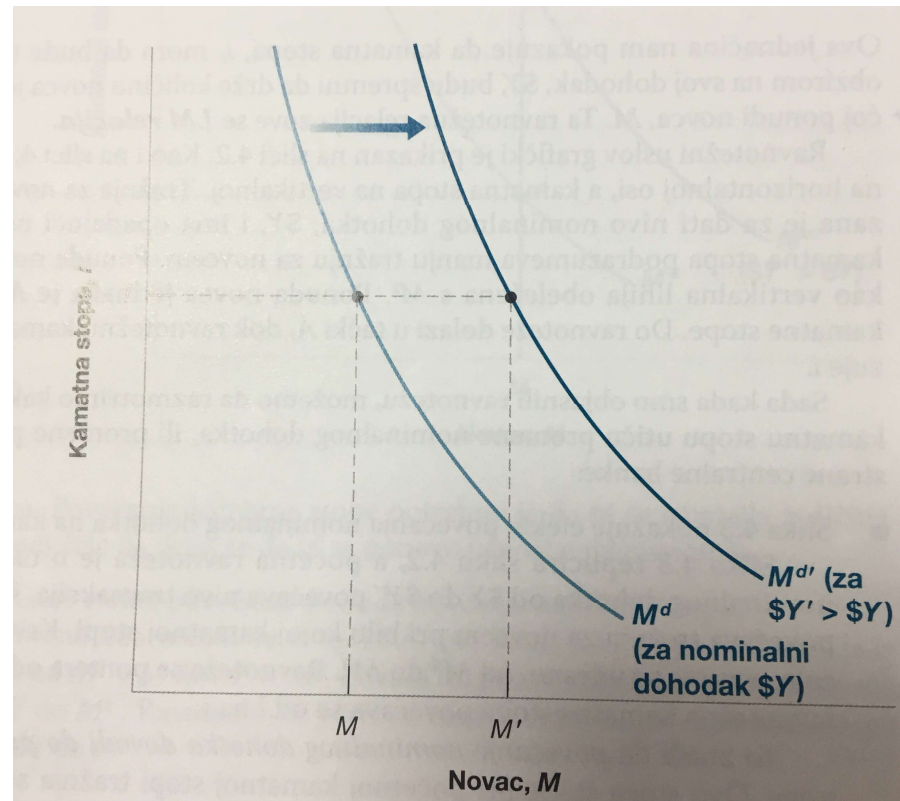
Funkcije novca

- Novac – univerzalna roba
- Savremeno sredstvo za razmjenu i standardna jedinica kojom se izražavaju cijene i dugovi
- Funkcije
  - Posrednik u razmjeni
  - Sticanje blaga (riznica vrijednosti)
  - Jedinica za obračun

Tražnja za novcem

- Determinante:
  - Nivo transakcija – transakciona tražnja
  - Kamatne stope
- $M^d = f(Y, i)$

Tražnja za novcem

Tražnja za
novcem, ponuda
novca i
ravnotežna
kamatna stopa

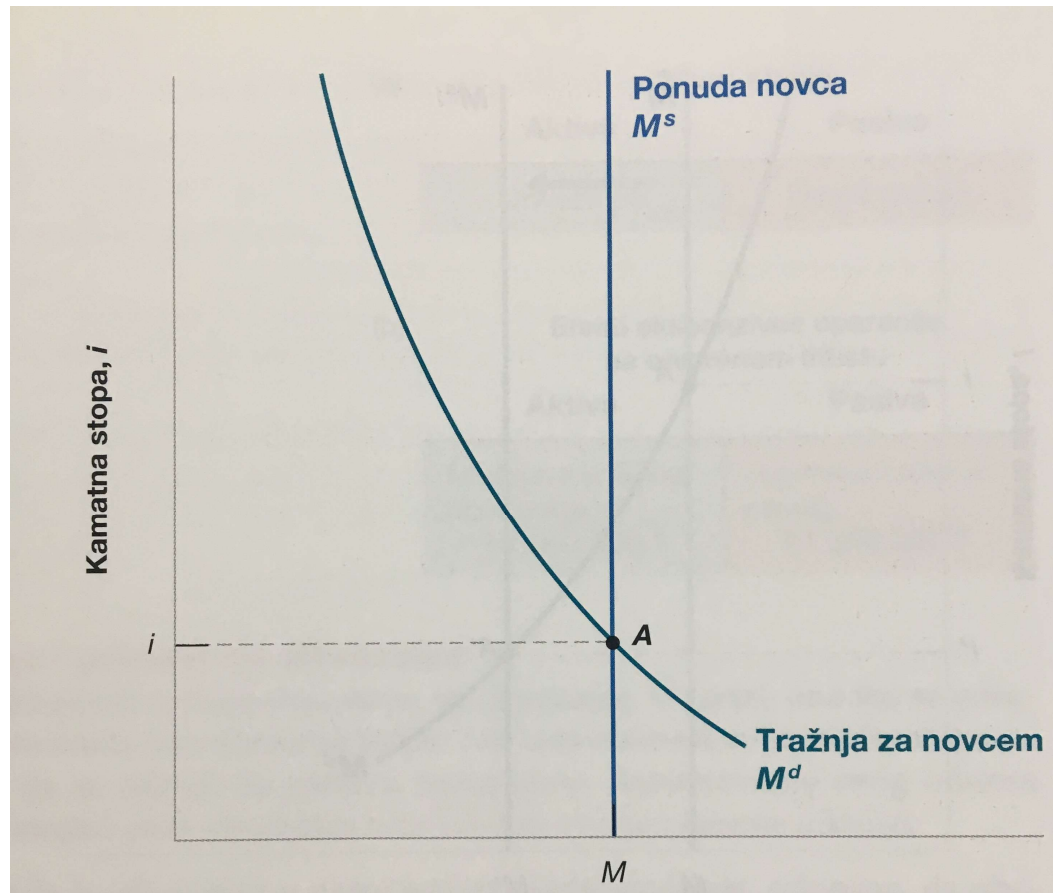
- Ravnoteža:

$$M^s = M^d$$

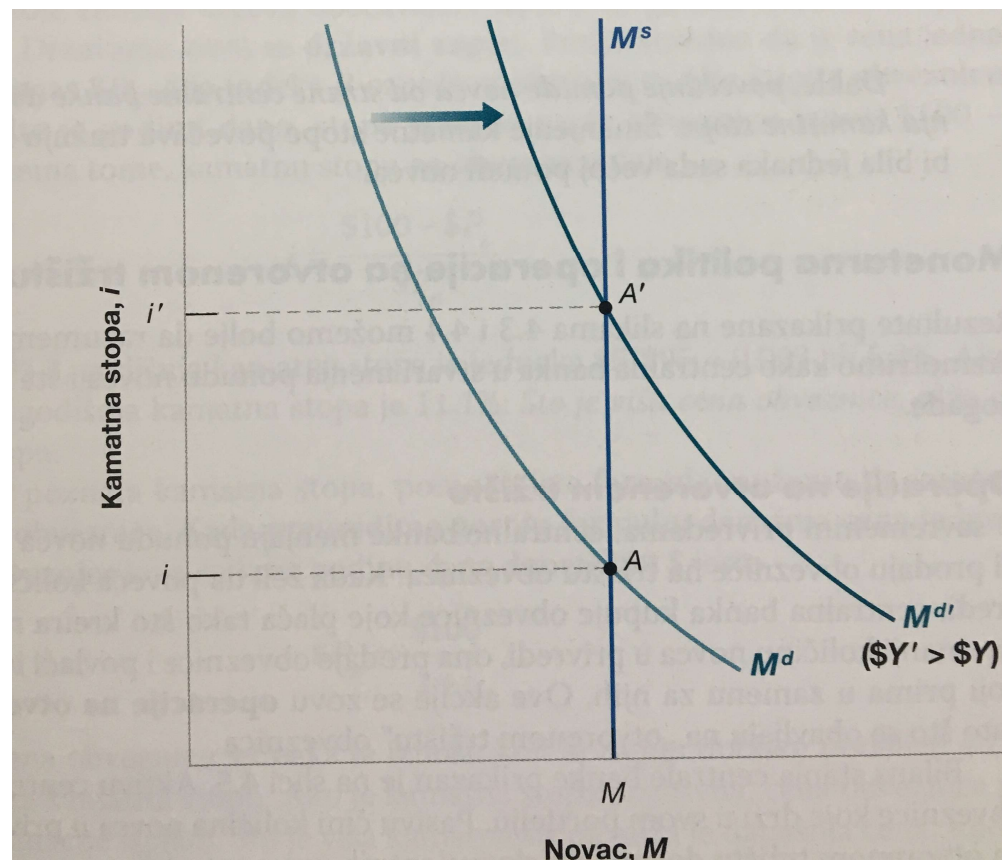
- Odnosno

$$M^s = f(Y, i)$$

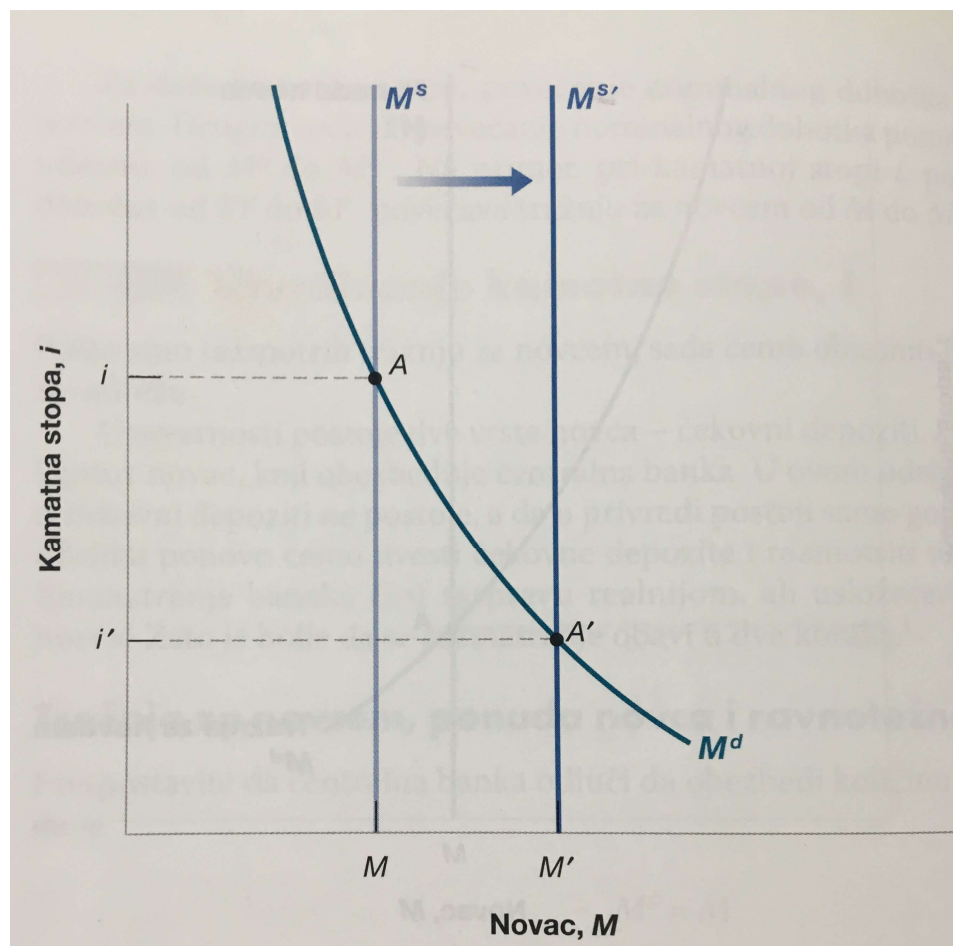
Utvrdjivanje kamatne stope

Efekti
povećanja
nominalnog
dohotka na
kamatnu stopu

Efekti
povećanja
ponude novca
na kamatnu
stopu

Ponuda novca

- Monetarna politika
  - Emisija novca (eskontne kamatne stope)
  - Operacije na otvorenom tržištu (kupovina i prodaja obveznica)
  - Obavezne rezerve

Operacije na otvorenom tržištu

- Centralna banka javlja se kao kupac ili prodavac HOV
- Kupovinom HOV, povećava ponudu novca
- Prodajom HOV, smanjuje ponudu novca
- Kamatna stopa na obveznice (diskontne obveznice, državni zapisi):

$$i = \frac{100 - P_b}{P_B}$$

Banke

- Finansijski posrednici
- Aktiva banaka: depoziti klijenata i pozajmice
- Rezerve: stopa obaveznih rezervi

(a) **Centralna banka**

Aktiva	Pasiva
Obveznice	Primarni novac = Rezerve + Gotov novac u opticaju

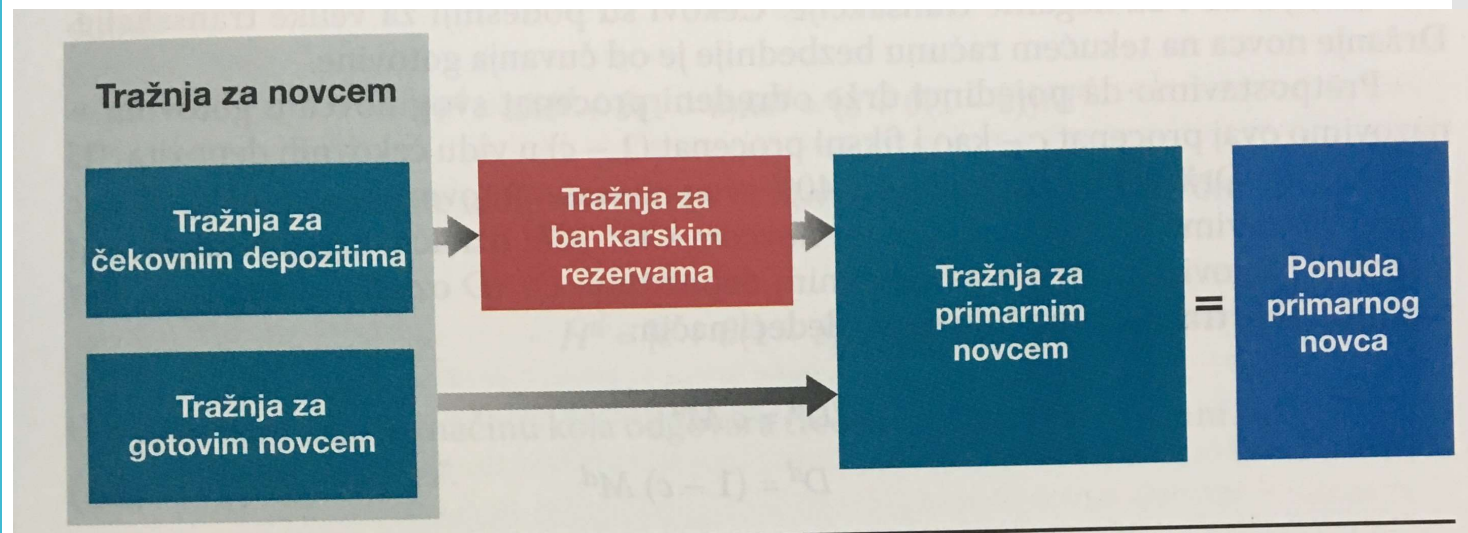
(b) **Banke**

Aktiva	Pasiva
Rezerve Zajmovi Obveznice	Čekovni depoziti

Ponuda i tražnja za primarnim novcem

- Ponuda i tražnja za primarnim novcem
  - Tražnja za primarnim novcem jednaka je tražnji za gotovim novcem od strane pojedinaca, uvećanoj tražnjom za bankarskim rezervama
  - Ponuda primarnog novca nalazi se pod direktnom kontrolom centralne banke
  - Ravnotežna kamatna stopa je stopa po kojoj je tražnja za primarnim novcem jednaka njegovoj ponudi

Ponuda i tražnja za primarnim novcem

Tražnja za novcem – gotovina/depoz iti (čekovi)

- Pojedinci mogu držati novac u gotovini ili u depozitima
- Pojedinci će tražiti više novca što je nivo transakcija veći i kamatna stopa niža
- Kako pojedinci odlučuju koju količinu novca drže u gotovini a koju u depozitima?
- Gotov novac je likvidniji, ali depoziti donose kamatu „po vidjenju“, i sigurnost (novac je sigurniji u banci)

- Tražnja za gotovim novcem:

$$CU^d = cM^d$$

- Tražnja za depozitima

$$D^d = (1 - c)M^d$$

Tražnja za rezervama

- Stopu obavezne rezerve (θ) utvrđuje centralna banka
- Osnovica za utvrđivanje – vrijednost depozita

$$R = \theta D$$

- Odnosno:

$$R = \theta(1 - c)M^d$$

Tražnja za primarnim novcem

- Tražnja za primarnim novcem jednaka je zbiru tražnje za gotovim novcem i tražnje za rezervama

$$H^d = CU^d + R^d$$

- Ako zamijenimo ovo ranije navedenim izrazima, dobijamo:

$$H^d = cM^d + \theta(1 - c)M^d = [c + \theta(1 - c)]M^d$$

$$H^d = [c + \theta(1 - c)]f(Y, i)$$

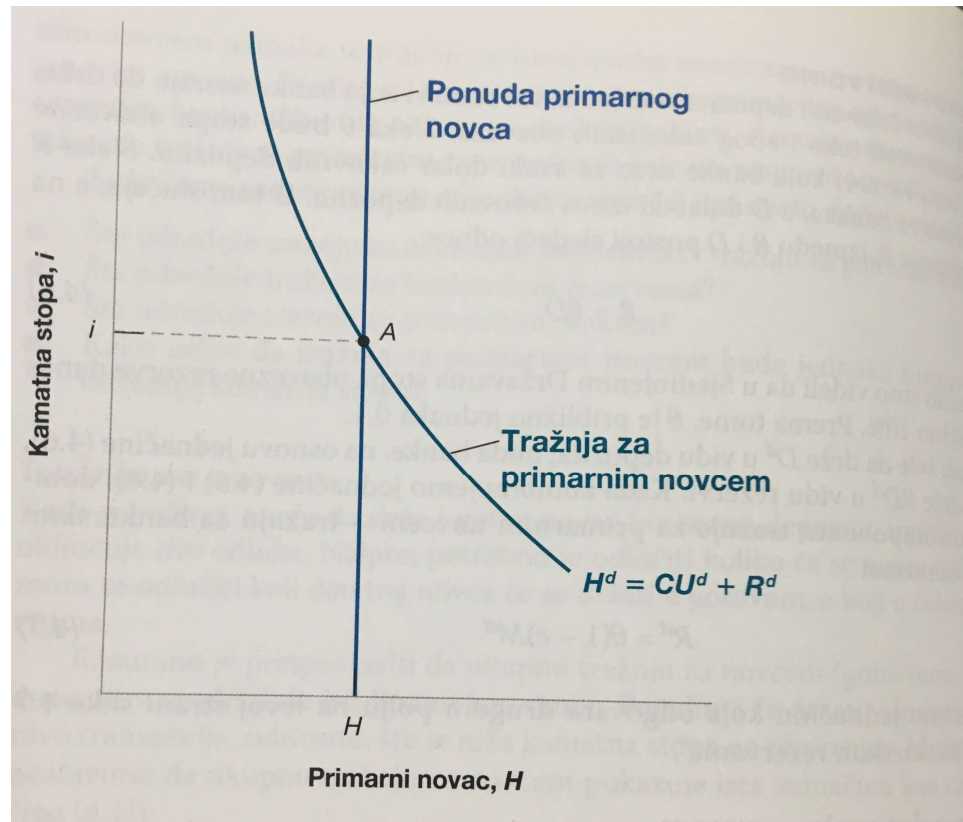
Utvrđivanje kamatne stope

- Ponuda primarnog novca koju utvrđuje Centralna banka - H
- Ravnotežni uslov:

$$H = H^d$$

$$H = [c + \theta(1 - c)]f(Y, i)$$

Ravnoteža na
tržištu
primarnog
novca i
utvrđivanje
kamatne stope

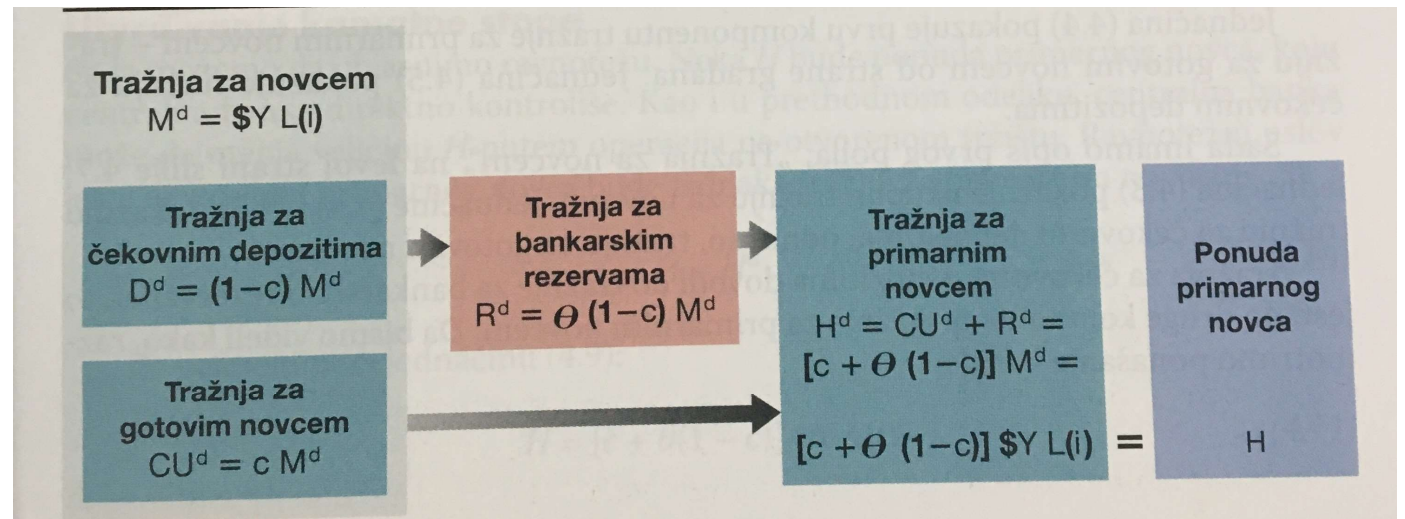
Ponuda novca, tražnja za novcem i monetarni multiplikator

- Iz $H = [c + \theta(1 - c)]f(Y, i)$
- Slijedi:

$$\frac{1}{[c + \theta(1 - c)]} H = f(Y, i)$$

- Novčani multiplikator: $\frac{1}{[c + \theta(1 - c)]}$

Ponuda i tražnja za primarnim novcem

Ponuda novca u CG

- Medjunarodne transakcije:
  - Priliv – porast ponude
    - Izvoz roba i usluga
    - Priliv faktorskih dohodaka i transfera
    - Priliv kapitala i kredita
  - Odliv – smanjenje ponude
    - Uvoz roba i usluga
    - Odliv faktorskih dohodaka i transfera
    - Odliv kapitala
- Monetarna politika
  - Stopa obavezne rezerve komercijalnih banaka